

HOSPODÁŘSKÝ RŮST

ÚVOD

V předchozích částech:

Kolísání skutečného produktu kolem potenciálního produktu

Neexistence technologického pokroku

Stály počet obyvatel

Fixní zásoba kapitálu

EKOFUN

Nyní opuštění předpokladů

Zkoumání vývoje potenciálního produktu

Cíl:

Ujasnit si pojmy před představením různých teorií k ekonomickému růstu

EKONOMICKÝ RŮST A EKONOMICKÝ ÚROVEŇ

Co nám říká HDP?

Kolik se vyprodukuje na daném území v určitý časový interval

Možnost porovnávání ekonomik (systémů)

Převedení na SPOLEČNOU měnu!!!

Ekonomická síla

Vytvořené HDP v různých zemích

Žebříček – USA, Čína, Japonsko (2011)

Kolik daná země vyrábí(produkuje)

Ekonomická úroveň

HDP na „hlavu“

Jak účinné disponibilní zdroje má daná ekonomika

Katar 88 559 USD

Málo lidí „efektivní“ využívání (z prdu kuličku ☺)

Ukazatel životní úrovně obyvatelstva

GDP per capita

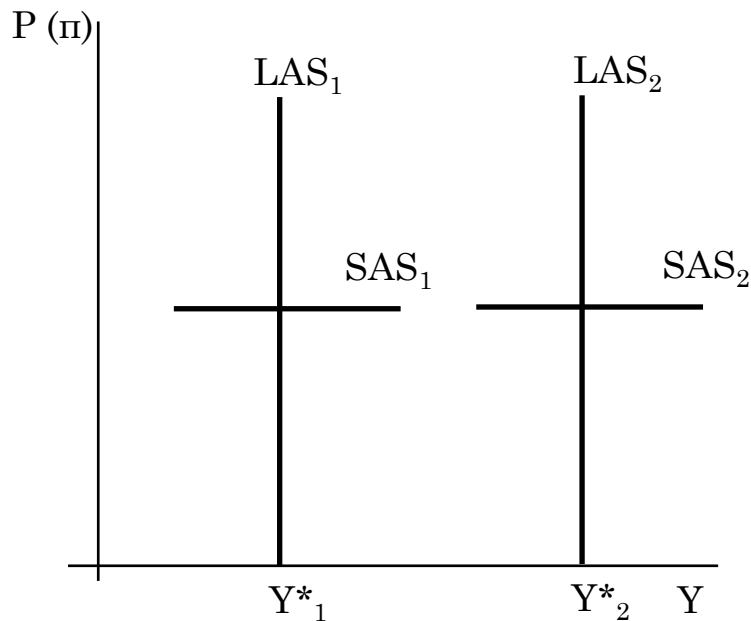
HOSPODÁŘSKÝ RŮST

V TV, novinách hospodářský růst - vývoj skutečného reálného HDP

Cílem určit dlouhodobý trend reálného HDP

Nezajímá nás krátkodobé fluktuace kolem potenciálního produktu

Hospodářský růst – rostou produkční možnosti země
Žádné poptávkové a nabídkové šoky!!!

Cenová hladina se nemění
Není důvod, není tlak
Nerostou náklady

Výpočty

Rozlišovat absolutní změnu a relativní (%)

Absolutní

$$g = Y^*_2 - Y^*_1$$

Relativní

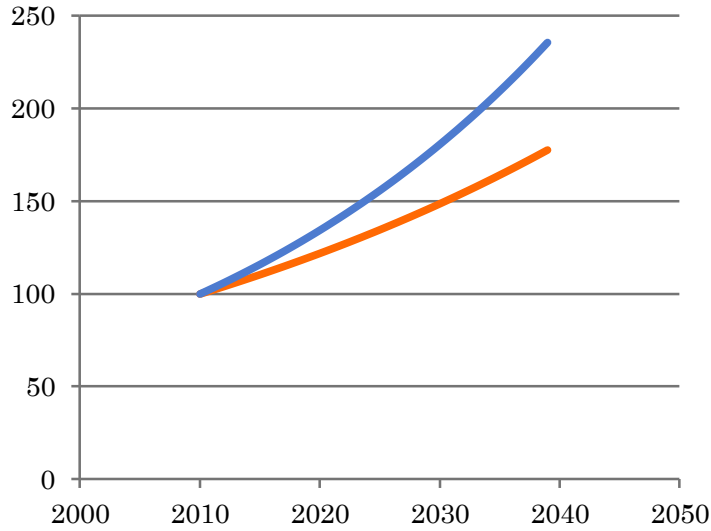
EKOFUN

$$g = (Y^*_2 - Y^*_1) / Y^*_1$$

Růst na obyvatele – Y^*/L

I malý rozdíl v ekonomickém růstu (g)

Má značný dopad v dlouhém období

ZDROJE EKONOMICKÉHO RŮSTU

Množství disponibilních výrobních faktorů

Práce, půda kapitál

Přírodní zdroje

Rusko, Brazílie, Nigérie atd.

Norsko

EKOFUN

Kvalita výrobních zdrojů

Využívaná technologie

Efektivní kombinace výrobních zdrojů

Exogenní faktory

Institucionální faktory – vymahatelnost práva, ochrana vlastnických práv

Snižování korupce

Pojmy v ekonomickém růstu

Exogenní faktory – nezávislé na ekonomickém rozvoji země

Různé teorie

Zeměpisná poloha – Řím x Skandinávie starověk

Endogenní faktory – závisí na ekonomickém rozvoji

Růst HDP – růst kapitálových statků

Extenzivní ekonomický růst

Založen na růstu množství výrobních faktorů (K, L)

Intenzivní ekonomický růst

Růst založený na zefektivňování zdrojů

Nové technologie atd.

Realita – kombinace obojího

EKOFUN

Krize z růstu

Potenciální produkt – výrobní možnosti ekonomiky

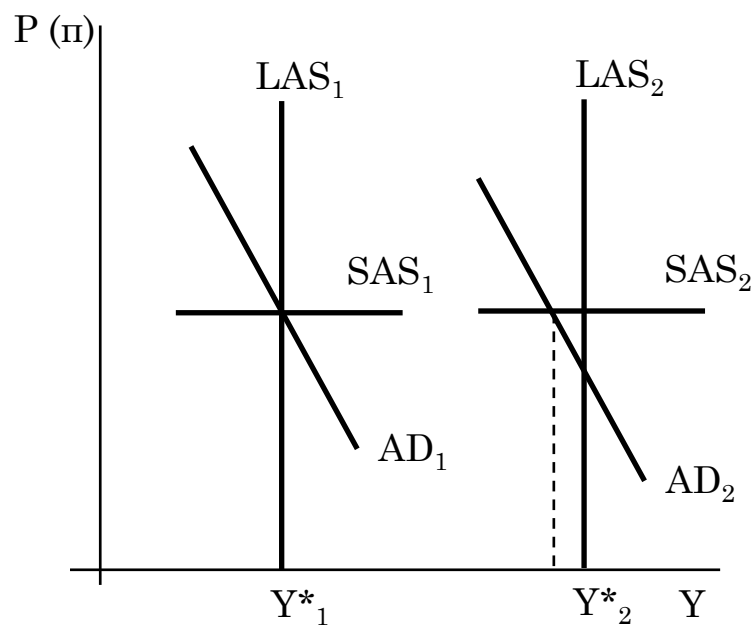
Rostou rychleji než agregátní poptávka

Nedojde k plnému využití rostoucích výrobních možností země

Fiskální restriktce

Rostou zásoby – pokles výroby

EKOFUN

PRODUKČNÍ FUNKCE A EKONOMICKÝ RŮST

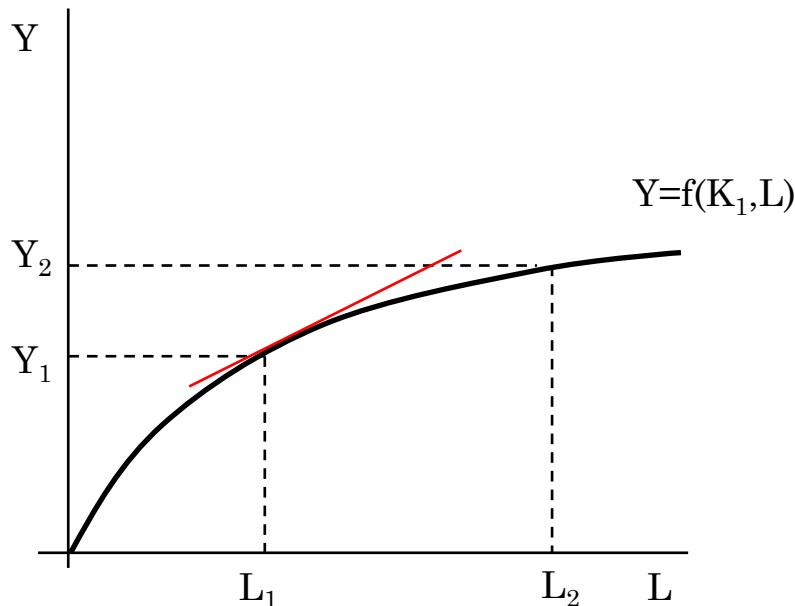
Produkční funkce:

Maximální výstup (Y), při daném množství výrobních faktorů

Za určité časové období

$$Y=f(K,L)$$

Nejprve neuvažujeme technologický pokrok

Množství kapitálu je dáno (K_1)

Tečna k produkční funkci

MP_L

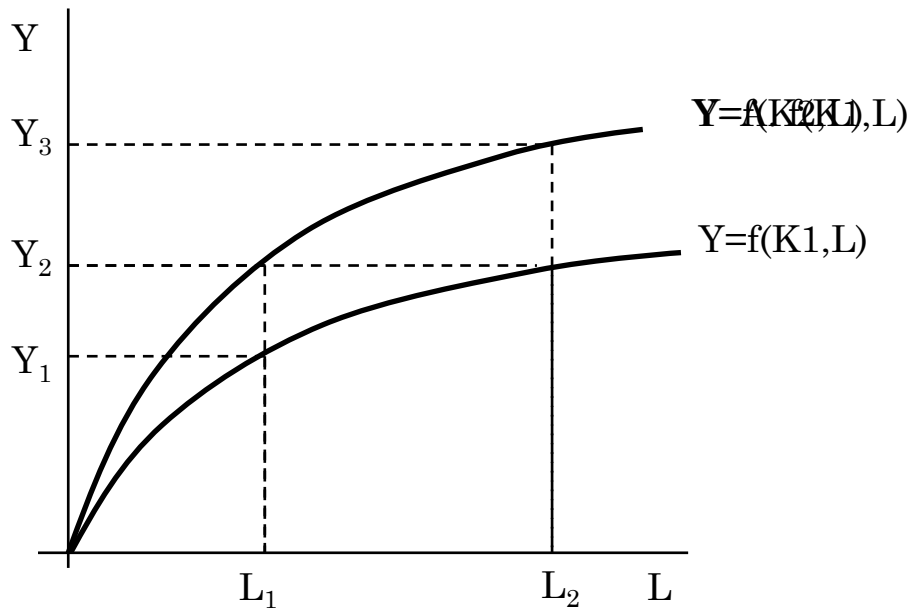

Změna množství kapitálu

Zvyšují se produkční možnosti země

Stejný posun při technologickém pokroku!!!

EKOFUN

Vlastnosti produkční funkce

„Dlouhodobá produkční funkce“

Výnosy z rozsahu

Konstantní výnosy z rozsahu

$$t.Y=f(t.K, t.L)$$

Rostoucí výnosy z rozsahu

$$t.Y < f(t.K, t.L)$$

Klesající výnosy z rozsahu

$$t.Y > f(t.K, t.L)$$

$$Y=K^{0,5}L^{0,5}$$

$$K=5 \quad L=5$$

$$Y=5$$

$$t=2$$

$$(2*5)^{0,5} * (2*5)^{0,5} = 10$$

$$2*5=10$$

Výnosy z variabilního vstupu

„krátké období“

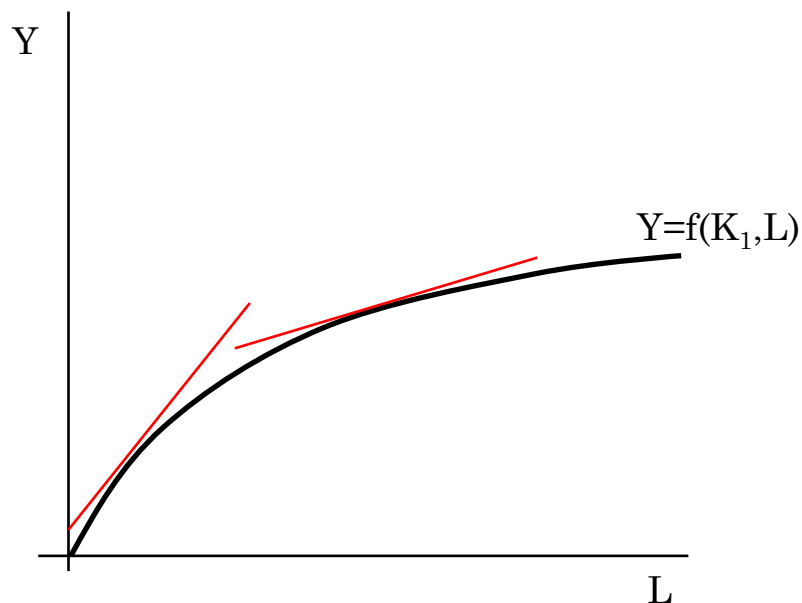
Mezní produkt (K,L)

Derivace produkční funkce podle výrobního faktoru

Graficky tečna k produkční funkci

$$E \frac{\partial Y}{\partial L} = MP_L \quad F \frac{\partial Y}{\partial K} = MP_K \quad U N$$

Konstantní – **klesající** – rostoucí

„brzdou“ fixní množství kapitálu

Hospodářský růst a upravená produkční funkce

Cíl sledovat vývoj produktu na pracovníka!!!

Převedení na intenzivní veličiny

Předpoklad konstantní výnosy z rozsahu

$${}_tY=f({}_tK, {}_tL)$$

$${}_t=1/L$$

$$Y/L=f(K/L, 1)$$

Y/L – průměrná produktivita práce, produkt na pracovníka (y)

K/L – průměrná kapitálová vybavenost práce (k)

$$y=f(k)$$

Intenzivní produkční funkce

$$Y=K^{0,5}L^{0,5}$$

$$Y/L=(K/L)^{0,5}$$

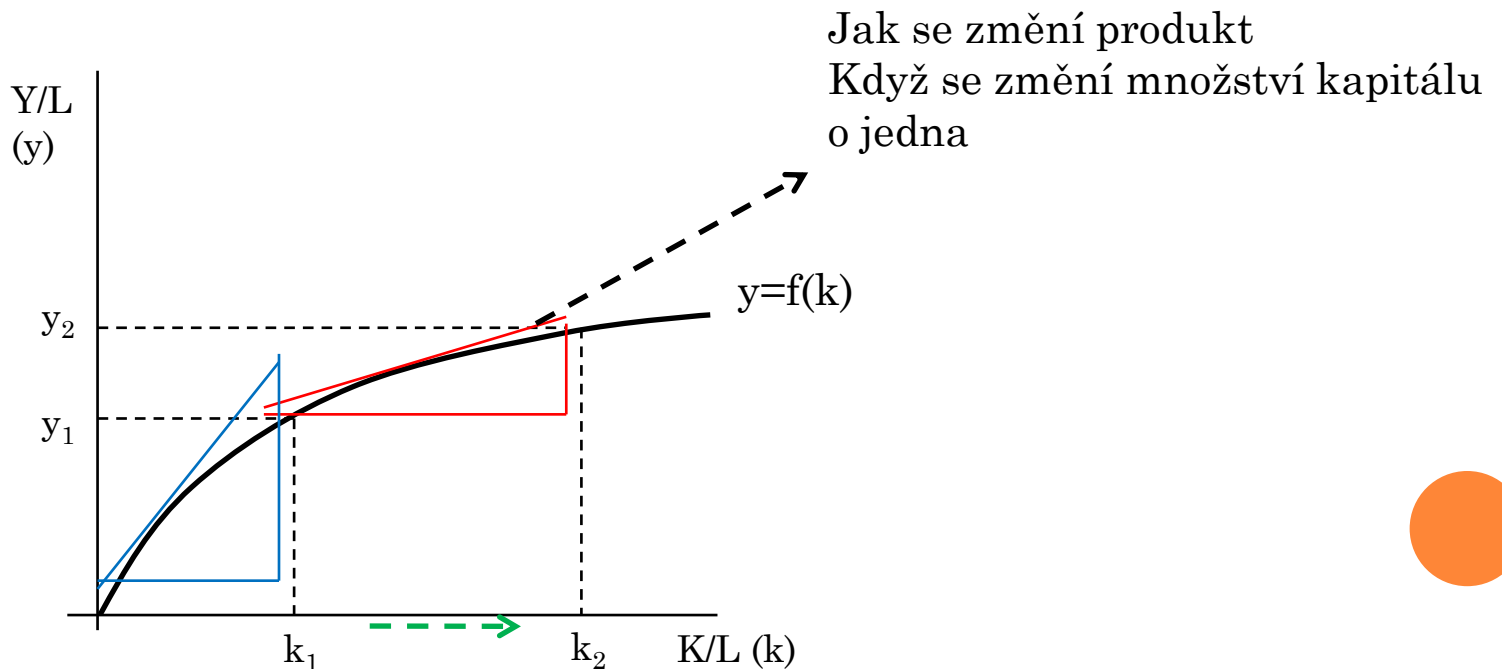
Roste vybavenost práce kapitálem

ZMĚNA průměrná produktivita práce klesá (přírůstky)

Klesající výnosy z variabilního vstupu (variabilní vstup kapitál)

$$MP_K = \frac{\partial \left(\frac{Y}{L} \right)}{\partial \left(\frac{K}{L} \right)} = \frac{\partial Y}{\partial K}$$

EKOFUN

RŮSTOVÉ ÚČETNICTVÍ

Vztah mezi produktem a výrobními faktory

Jak je determinován ekonomický růst

$$Y^* = f(K, L)$$

Změna (růst) potenciálního produktu (dY^*)

Roste množství kapitálu (dK)

Kolik „přinese“ dodatečný kapitál MP_K

Roste množství práce (dL)

Kolik „přinese“ dodatečné množství práce MP_L

$$dY^* = MP_K \cdot dK + MP_L \cdot dL$$

Úprava (o kolik % se změní Y^*) – vynásobím $1/Y^*$

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \frac{MP_K \cdot dK}{Y^*} + \frac{MP_L \cdot dL}{Y^*}$$

$$1=K/K$$

$$1=L/L$$

$$\Delta Y^* = MP_K \cdot \Delta K + MP_L \cdot \Delta L$$

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \frac{MP_K \cdot dK}{Y^*} + \frac{MP_L \cdot dL}{Y^*}$$

. 1

Podíl nákladů na K,L
na vytvořeném produktu

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \frac{MP_K \cdot dK}{Y^*} \cdot \left(\frac{K}{K}\right) + \frac{MP_L \cdot dL}{Y^*} \cdot \left(\frac{L}{L}\right)$$

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \frac{MP_K \cdot K}{Y^*} \cdot \left(\frac{dK}{K}\right) + \frac{MP_L \cdot L}{Y^*} \cdot \left(\frac{dL}{L}\right)$$

EKO FUN

Tempo růstu K,L

$(MP_K \cdot K/Y) \cdot dK/K$ – příspěvek kapitálu k růstu produktu

$(MP_L \cdot L/Y) \cdot dL/L$ – příspěvek práce k růstu produktu

Tempo růstu produktu závisí na:

- Míře růstu kapitálu
- Míře růstu práce

Konstantní výnosy z rozsahu

$$\begin{aligned} (\text{MP}_K \cdot K)/Y^* + (\text{MP}_L \cdot L)/Y^* &= 1 \\ \alpha \cdot (1-\alpha) &= 1 \end{aligned}$$

$$E \quad \frac{dY^*}{Y^*} = \frac{\text{MP}_K \cdot K}{Y^*} \cdot \left(\frac{dK}{K}\right) + \frac{\text{MP}_L \cdot L}{Y^*} \cdot \left(\frac{dL}{L}\right) \quad N$$

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \alpha \cdot \left(\frac{dK}{K}\right) + (1 - \alpha) \cdot \left(\frac{dL}{L}\right)$$

Podíly kapitálových a pracovních důchodů v dlouhém období stabilní
Možnost výpočtu změny Y způsobené změnou K, nebo L

Technologický pokrok

Umožňuje lepší využití disponibilních výrobních faktorů

Záleží na teorii :

Exogenní x **endogenní**

$$Y^* = A \cdot f(K, L)$$

A – souhrnná produktivita výrobních faktorů

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \alpha \cdot \left(\frac{dK}{K} \right) + (1 - \alpha) \cdot \left(\frac{dL}{L} \right)$$

Tempo růstu souhrnné produktivity výrobních faktorů - dA/A

$$\frac{dY^*}{Y^*} = \alpha \cdot \left(\frac{dK}{K} \right) + (1 - \alpha) \cdot \left(\frac{dL}{L} \right) + \left(\frac{dA}{A} \right)$$

Základní rovnice růstového účetnictví

Vysvětluje, které faktory ovlivňují tempo růstu (změny) produktu

Solowovo reziduum

Problém měřit souhrnnou produktivitu výrobních faktorů

Zjistíme změny výrobních faktorů, změnu produktu

$$\left(\frac{dA}{A}\right) = \frac{dY^*}{Y^*} - \alpha \cdot \left(\frac{dK}{K}\right) - (1 - \alpha) \cdot \left(\frac{dL}{L}\right)$$

Změna produktu, která nejde vysvětlit ani změnou K, ani změnou L
„zbytková veličina“ Solowo reziduum

$$\alpha = 0,75$$

Růst K – 3%

Růst L – 1%

Růst Y – 5%

$$0,05 = 0,75 \cdot 0,03 + (1 - 0,75) \cdot 0,01 + dA/A$$

$$dA/A = 0,025$$

